S_1996_5_696_704

বিহাৰ ৰাজ্য আৰু অন্যান্য

বনাম

এম. নীথিচন্দ্ৰ, ইত্যাদি।

১০ ছেপ্টেম্বৰ, ১৯৯৬

[মুখ্য ন্যায়াধীশ এ.এম. আহমদী আৰু ন্যায়াধীশ এছ.চি. সেন]

শিক্ষা : উচ্চ শিক্ষা-পেছাদাৰী পাঠ্যক্ৰমত নামভৰ্তি- চিকিৎসা মহাবিদ্যালয়- স্নাতকোত্তৰ চিকিৎসা পাঠ্যক্ৰমৰ বিভিন্ন শাখাত আসন আবণ্টনৰ ধৰণ- সুবিধাবঞ্চিত শ্ৰেণীৰ বাবে আসন সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা- আবণ্টনৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা পদ্ধতিক প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা- যোগ্যতাৰ ভিত্তিত নিৰ্বাচিত প্ৰাৰ্থীসকলক সংৰক্ষিত আসনৰ বিপৰীতে সালসলনি কৰা নহ'ব- সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ অন্তৰ্গত কিছুমান প্ৰাৰ্থীয়ে এনে পৰিস্থিতিৰ সন্মুখীন হৈছিল য'ত তেওঁলোকে অসুবিধাৰ সন্মুখীন হৈছিল- পাটনাৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়ে বিজুতি আঁতৰাবলৈ উদ্ভাৱন কৰা সূত্ৰ- এই সূত্ৰৰ ফলত নূন্যতম নম্বৰ লাভ কৰা সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক নামভৰ্তি দিয়া হ'ব যদিও পৰ্যাপ্ত সংখ্যক আসন নাথাকিবও পাৰে- সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰয়োগ কৰা সূত্ৰটো বাতিল বা অবৈধ ঘোষণা কৰা হৈছিল- ভাৰতৰ সংবিধান- ১৪ আৰু ১৬ নং অনুচ্ছেদ।

বিহাৰ চৰকাৰে কৰ্মচাৰী আৰু প্ৰশাসনিক সংস্কাৰ বিভাগৰ জৰিয়তে পেছাদাৰী প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠানত সুবিধাবঞ্চিত শ্ৰেণীৰ বাবে সংৰক্ষণ প্ৰৱৰ্তন কৰি এক প্ৰস্তাৱ জাৰি কৰে। প্ৰস্তাৱটোৰ ৬ নং অনুচ্ছেদত উল্লেখ কৰা হৈছে যে এই প্ৰতিষ্ঠানসমূহত নামভৰ্তিৰ বাবে মেধাৰ ভিত্তিত নিৰ্বাচিত কৰা প্ৰাৰ্থীসকলক সংৰক্ষিত কোটাৰ ভিতৰত গণনা কৰা নহ'ব। দেখা গৈছে যে প্ৰস্তাৱটোৰ ৬ নং অনুচ্ছেদৰ বাবে, সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ কিছুমান প্ৰাৰ্থীয়ে অসুবিধাৰ সন্মুখীন হৈছিল। তেওঁলোকে লেখ আবেদনকাৰীৰ জৰিয়তে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ কাষ চাপিছিল। এই সমস্যাসমূহৰ সমাধানৰ বাবে উচ্চ ন্যায়ালয়ে আসন আবণ্টনৰ এক পদ্ধতি উদ্ভাৱন কৰে। এই পদ্ধতিত মেধাৰ ভিত্তিত সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীক প্ৰথমে (অৰ্থাৎ সাধাৰণ আসন দাখিল কৰাৰ আগতে)

সংৰক্ষিত আসন প্ৰদান কৰা হয়। সকলো সংৰক্ষিত আসন পূৰণ হ'লে সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ বাকী থকা যোগ্য প্ৰাৰ্থীসকলক সাধাৰণ শাখাৰ মুকলি আসনৰ বাবে বিবেচনা কৰা হ'ব, লগতে মেধা আৰু পছন্দৰ ভিত্তিত আসন আগবঢ়োৱা হ'ব।

এই আদালতত কৰা আবেদনত বিহাৰ চৰকাৰে যুক্তি দিছিল যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে পৰামৰ্শ দিয়া পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰিলে নূন্যতম নম্বৰ পূৰণ কৰা সকলো সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক পৰ্যাপ্ত আসন খালী নাথাকিলেও নামভৰ্তি কৰিব লাগিব। ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰকাশ কৰা ৰায়ৰ বিৰুদ্ধে আন এটা অভিযোগ আছিল যে সংশ্লিষ্ট সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ তালিকাৰ তলত থকা শিক্ষাৰ্থীসকলক যদি শেষ পছন্দৰ কলেজত স্থান দিয়া হয়, এনে সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ইচ্ছাকৃতভাৱে এখন কলেজত ৰখা হ'ব, যিয়ে সংবিধানৰ ১৪ আৰু ১৬ নং অনুচ্ছেদ উলংঘা কৰিব।

আপীল নিষ্পত্তি কৰি, এই আদালতে ৰায় দিয়ে যে-

১. নূন্যতম নম্বৰৰ ভিত্তিত যোগ্যতা অৰ্জন কৰা সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীসকলৰ সংখ্যা তেওঁলোকৰ বাবে সংৰক্ষিত আসনৰ সংখ্যাতকৈ বহু বেছি হ'ব পাৰে বুলি উচ্চ ন্যায়ালয়ে লক্ষ্য কৰা নাছিল।

২. কোনো এটা বছৰত এনে প্ৰাৰ্থীৰ সংখ্যা বহু বেছি হ'ব পাৰে আৰু সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰস্তুত কৰা পদ্ধতিটোৱে বহু অসুবিধাৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে। পদ্ধতিটোৰ সমতাৰ নীতিৰ সৈতে মিল নাথাকিব। সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰস্তুত কৰা পদ্ধতিটো বাতিল কৰিব লাগিব। (৭০১-বি; ৭০২-ই-এফ)

৩. কিন্তু সাধাৰণ প্ৰাৰ্থীৰ বাবে যোগ্যতাৰ ভিত্তিত যোগ্যতা অৰ্জন কৰা ছোৱালীক আসন আবন্টনৰ উদ্দেশ্যে সাধাৰণ প্ৰাৰ্থী হিচাপে গণ্য কৰাৰ বিকল্প দিয়া হ'ব আৰু তেওঁলোকে তেনে কৰিলেহে ২০ নং বিজ্ঞপ্তিটো কাৰ্যকৰী হ'ব। এই আদালতৰ বৰ্তমানৰ ৰায়দানৰ ভিত্তিত প্ৰয়োজন হ'লে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ পৰা অধিক নিৰ্দেশনা নিৰ্দেশনা বিচাৰিব পাৰিব। (৭০৪-চি)

দেৱানী আপীল ক্ষেত্ৰাধিকাৰ: দেৱানী আপীল নং ১১৮২৬-২৯/১৯৯৬ ইত্যাদি।

১৯৯৪ চনৰ চি.ডব্লিউ.জে.চি. নং ৯১১, ৯৩৩, ১০৮১ আৰু ১১৪০- গোচৰত পাটনা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ১৫.১২.৯৪ তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা।

আপীলকাৰীৰ হৈ বি.বি. সিং।

মুখ্য ন্যায়াধীশ আহমদীয়ে এছ.এল.পি. (দেৱানী) নং ৮১৭৫-৭৮/১৯৯৫-গোচৰত ৰায়দান প্ৰদান কৰে।

বিশেষ অনুমতি মঞ্জুৰ কৰা হয়।

এই দেৱানী আপীল পাটনা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এটা সাধাৰণ ৰায়ৰ পৰাই উদ্ভৱ হৈছে য'ত চাৰিখন লেখ আবেদন (১৯৯৪ চনৰ গোচৰ ৯১১, ৯৩৩, ১০৮১, আৰু ১১৪০)-ক সম্বোধন কৰিছিল। এই আবেদনসমূহ বিহাৰৰ স্নাতকোত্তৰ চিকিৎসা পাঠ্যক্ৰমৰ বিভিন্ন শাখাত আসন নিৰ্ধাৰণৰ পদ্ধতিৰ সৈতে জড়িত আছিল। কৰ্তৃপক্ষই অনুসূচিত জাতি, অনুসূচিত জনজাতি, অতি পিছপৰা শ্ৰেণী, পিছপৰা শ্ৰেণী, আৰু মহিলাৰ দৰে সুবিধাবঞ্চিত গোটৰ বাবে আসন সংৰক্ষিত কৰিছিল। কিন্তু স্নাতকোত্তৰ চিকিৎসা পাঠ্যক্ৰমত আসন আবন্টনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা প্ৰক্ৰিয়াই কিছু অসন্তুষ্টিৰ সৃষ্টি কৰিছিল, যাৰ ফলত আইনী ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।

বিহাৰ চৰকাৰৰ পৰীক্ষা নিয়ন্ত্ৰক, স্বাস্থ্য সেৱা বিভাগে ১৯৯২ চনৰ বাবে পাটনাস্থিত পাটনা মেডিকেল কলেজ, লাহেৰিয়া চৰাইস্থিত দৰভংগা মেডিকেল কলেজ, ৰাচিৰ ৰাজেন্দ্ৰ মেডিকেল কলেজ, আৰু জামছেদপুৰ মহাত্মা গান্ধী মেডিকেল কলেজত স্নাতকোত্তৰ পাঠ্যক্ৰমত নামভৰ্তিৰ বাবে প্ৰতিযোগিতামূলক পৰীক্ষাৰ প্ৰস্পেক্টাচ প্ৰদান কৰে ।সংৰক্ষণৰ সন্দৰ্ভত প্ৰস্পেক্টাচত তলত দিয়া দফাটো সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছিল:

"বিভিন্ন শিতানৰ বাবে আসন সংৰক্ষণ চৰকাৰৰ সিদ্ধান্ত অনুসৰি হ'ব। সংৰক্ষণৰ কোনো অৰ্থনৈতিক মাপকাঠী নাথাকিব।

অনুসূচিত জাতি ১৪%

অনুসূচিত জনজাতি ১০%

অত্যন্ত পিছপৰা শ্ৰেণী ১৪%

পিছপৰা শ্ৰেণী ৯%

মহিলা ৩%"

আসনৰ বাছনি প্ৰক্ৰিয়া আৰু আবন্টনৰ বিষয়ে প্ৰস্পেক্টাচৰ ষষ্ঠ খণ্ডৰ প্ৰাসংগিক দফাটো তলত দিয়া ধৰণৰ আছিল:

"VI. বাছনি প্ৰক্ৰিয়া:

(ii) পি.জি.এম.এ.টি.ত পোৱা নম্বৰৰ ভিত্তিত মেধা তালিকা প্ৰস্তুত কৰা হ'ব আৰু বিষয়/পাঠ্যক্ৰম আৰু প্ৰতিষ্ঠানৰ বাছনি আবেদন প্ৰপত্ৰত প্ৰাৰ্থীয়ে উল্লেখ কৰা ধৰণে মেধা আৰু পছন্দৰ ভিত্তিত আসন দিয়া হ'ব যদিহে প্ৰাৰ্থীয়ে প্ৰস্পেক্টচত উল্লেখ কৰা আন সকলো মাপকাঠী পূৰণ কৰে।"

স্নাতকোত্তৰ চিকিৎসাৰ নামভৰ্তি পৰীক্ষাত যোগ্যতাৰ বাবে নূন্যতম নম্বৰ ৫০% আছিল যদিও অনুসূচিত জাতি আৰু অনুসূচিত জনজাতিসকলৰ বাবে যোগ্যতাৰ বাবে নূন্যতম নম্বৰ আছিল মাত্ৰ ৪০%।

বিহাৰ চৰকাৰৰ কৰ্মচাৰী আৰু প্ৰশাসনিক সংস্কাৰ বিভাগে "অনুসূচীত শ্ৰেণী/জনজাতি/পিছপৰা শ্ৰেণী/অতি পিছপৰা শ্ৰেণী/মহিলাৰ পেচাদাৰী প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠানত মনোনয়ন (নামভৰ্তি)ৰ বাবে সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা" শীৰ্ষক বিষয়ত ৭.২.১৯৯২ তাৰিখে এটা প্ৰস্তাৱ- নং ১১/কে.এল.- ১০২২/৯১-কে.জেদ.অ' (ইয়াৰ পিছত 'প্ৰস্তাৱ নম্বৰ ২০' বুলি উল্লেখ কৰা হৈছে) প্ৰকাশ কৰিছিল। ২০ নং প্ৰস্তাৱটোৰ ৬ নং অনুচ্ছেদটো গোচৰটোৰ তথ্যৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ হোৱাৰ বাবে তলত পুনৰ উল্লেখ কৰিব পাৰিঃ

"যিহেতু প্ৰত্যক্ষ নিযুক্তিত এই ধৰণৰ ব্যৱস্থা আছে যে কেৱল যোগ্যতাৰ ওপৰত নিৰ্বাচিত হোৱা সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীক সংৰক্ষিত আসনৰ ভিতৰত গণনা কৰা নহ'ব, একেদৰে ইয়াত একে ব্যৱস্থা বজাই ৰাখি পেছাদাৰী প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠানত নামভৰ্তিৰ বাবে মেধা অনুসৰি নিৰ্বাচিত কৰা প্ৰাৰ্থীসকলক সংৰক্ষিত শ্ৰেণীত থকাসকলৰ বাবে সংৰক্ষিত কোটাৰ ভিতৰত গণনা কৰা নহ'ব।"

দেখা যায় যে ওপৰত উদ্ধৃত প্ৰস্তাৱৰ ৬ নং অনুচ্ছেদৰ বাবে, যিটো বিহাৰ ৰাজ্যৰ স্নাতকোত্তৰ চিকিৎসা পাঠ্যক্ৰমৰ বিভিন্ন শাখাত আসন আবন্টনত প্ৰয়োগ কৰা হৈছিল, সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ একাংশ প্ৰাৰ্থীয়ে অসুবিধাৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হৈছিল। সংৰক্ষিত শিতানত মেধা অনুসৰি যোগ্যতা অৰ্জন কৰা প্ৰাৰ্থীসকলক সাধাৰণ প্ৰাৰ্থীৰ দৰেই ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল আৰু মেধা আৰু পছন্দৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি তেওঁলোকক পাঠ্যক্ৰম নিযুক্ত কৰা হৈছিল। কিন্তু ইয়াৰ ফলত তেওঁলোকে সাধাৰণ যোগ্যতা কম হোৱাৰ বাবে তেওঁলোকে পছন্দ নকৰা পাঠ্যক্ৰম লাভ কৰিছিল, আনহাতে কম যোগ্যতা থকা কিছুমান সাধাৰণ প্ৰাৰ্থীয়ে সংৰক্ষিত আসনৰ বাবে যোগ্যতা অৰ্জন কৰাৰ বাবে নিজৰ পছন্দৰ পাঠ্যক্ৰম নিশ্চিত কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ইয়াৰ ফলত পাটনা উচ্চ ন্যায়ালয়ত একাধিক লেখ আবেদন দাখিল কৰা হয়, যিবোৰ বিতৰ্কিত ৰায়দানৰ জৰিয়তে সমাধান কৰা হয়।

এই অসঙ্গতিবোৰ দূৰ কৰিবলৈ, উচ্চ ন্যায়ালয়ে আসন আবণ্টনৰ এক পদ্ধতি প্ৰস্তুত কৰিছিল যাৰ দ্বাৰা সংৰক্ষিত আসনবোৰ প্ৰথমে সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীসকলক মেধাৰ ভিত্তিত (অৰ্থাৎ সাধাৰণ আসন পূৰণ কৰাৰ আগতে) আগবঢ়োৱা হয়, আৰু সকলো সংৰক্ষিত আসন এনেদৰে পূৰণ কৰাৰ পিছত, সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ বাকী থকা যোগ্য প্ৰাৰ্থীসকলক সাধাৰণ প্ৰাৰ্থীৰ সমান্তৰালভাৱে মুকলি আসনৰ বাবে বিবেচনা কৰা হয় আৰু মেধা আৰু পছন্দৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি আসন প্ৰদান কৰা হয় (ৰায়দানৰ ১১ নং অনুচ্ছেদ চাওক)। ইয়াৰ উপৰিও উচ্চ ন্যায়ালয়ে সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ ছোৱালীৰ বাবে নামভৰ্তিক অগ্ৰাধিকাৰ দিছিল, যাৰ ফলত তেওঁলোকে নিজৰ যোগ্যতা আৰু মহিলা হিচাপে বা অনুসূচিত জাতি/জনজাতি হিচাপে সংৰক্ষণৰ ভিত্তিত আসন নিশ্চিত কৰিব পাৰিছিল। ছোৱালীবোৰক তেওঁলোকৰ বাবে সংৰক্ষিত আসনত নামভৰ্তিৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া হৈছিল। যদি নামভৰ্তি কৰিব বিচৰা কোনো ছোৱালী অনুসূচীত জাতি/জনজাতিৰ অন্তৰ্গত হয়, তেন্তে তেওঁৰ ওচৰত দুটা সংৰক্ষণৰ ভিতৰত এটাৰ পছন্দ থাকিব পাৰে। যদি তেওঁলোকৰ বাবে সংৰক্ষিত আসনতকৈ অধিক ছোৱালীয়ে আবেদন কৰিছে, তেন্তে অতিৰিক্ত ছোৱালীয়ে সংৰক্ষিত আসনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ নকৰাকৈয়ে নিজৰ সামগ্ৰিক শৈক্ষিক যোগ্যতাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি নামভৰ্তিৰ বাবে আবেদন কৰিব পাৰে। উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হয় যে এই পদ্ধতিয়ে আসন আবণ্টন প্ৰক্ৰিয়াৰ সকলো আঁসোৱাহ নাইকিয়া কৰিব পাৰে। ১৯৯৪ চনৰ ২২

মাৰ্চৰ এটা প্ৰস্তাৱৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰাটো প্ৰয়োজনীয়, চৰকাৰৰ মতে যিটো প্ৰস্তাৱে ২০ নং প্ৰস্তাৱৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা অনিয়মৰ সমাধান কৰা বুলি দাবী কৰিছিল। ১৯৯৪ চনৰ ২২ মাৰ্চৰ প্ৰস্তাৱত উল্লেখ কৰা হৈছে যে সাধাৰণ বা সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ৰ খালী পদসমূহ নিজ নিজ শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীৰ মেধাৰ ভিত্তিত পূৰণ কৰা হ'ব। এই প্ৰক্ৰিয়াত কোনো প্ৰাৰ্থীক ইতিমধ্যে আবণ্টিত কলেজ/পাঠ্যক্ৰমতকৈ কম কলেজ/পাঠ্যক্ৰম আবণ্টন দিয়া নহ'ব।

বিহাৰ চৰকাৰে আবেদনখনত যুক্তি দৰ্শাইছে যে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ পদ্ধতি অনুসৰণ কৰিলে নূন্যতম নম্বৰ পূৰণ কৰা সকলো সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক নামভৰ্তি কৰিব লাগিব, যদিও তেওঁলোকৰ বাবে পৰ্যাপ্ত পদ খালী নাথাকে। ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰকাশ কৰা ৰায়ৰ বিৰুদ্ধে আন এটা অভিযোগ আছিল যে সংশ্লিষ্ট সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ তালিকাৰ তলত থকা শিক্ষাৰ্থীসকলক শেষ পছন্দৰ কলেজত স্থান দিয়া হয়, এনে সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক ইচ্ছাকৃতভাৱে এখন কলেজত ৰখা হ'ব, যিয়ে সংবিধানৰ ১৪ আৰু ১৬ নং অনুচ্ছেদ উলংঘা কৰিব।

আবেদনকাৰীৰ প্ৰথম চিন্তাটো বৈধ যেন লাগে। এইটো প্ৰতীয়মান হয় যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই সম্ভাৱনাটো বিবেচনা কৰা নাছিল যে ন্যূনতম নম্বৰ পূৰণ কৰা সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীসকলৰ সংখ্যা উপলব্ধ সংৰক্ষিত আসনতকৈ অধিক হ'ব পাৰে। বিবাদিত ৰায়দানৰ ১১ নং অনুচ্ছেদৰ তলৰ অংশটো চাওক :

> “যদিহে সংৰক্ষিত প্ৰাৰ্থীসকলক প্ৰথমে তেওঁলোকৰ শ্ৰেণীৰ বাবে সংৰক্ষিত আসনসমূহত মেধাৰ ভিত্তিত নামভৰ্তি কৰা হয়, আৰু একে শ্ৰেণীৰ অন্যান্য প্ৰাৰ্থীসকলক, সংৰক্ষণ নিৰ্বিশেষে, কিন্তু কম ৰেংকিঙৰ সৈতে, সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ মুকলি আসনৰ বাবে মেধাৰ ভিত্তিত সাধাৰণ প্ৰাৰ্থীৰ সৈতে বিবেচনা কৰা হয়, ই যিকোনো অসামঞ্জস্য বা অনিয়ম সম্পূৰ্ণৰূপে সমাধান কৰিব পাৰে। প্ৰথম দৃষ্টিত ই কিছু অসঙ্গতিপূৰ্ণ যেন লাগিব পাৰে কিন্তু ভালদৰে পৰীক্ষা কৰিলে ই ন্যায্য আৰু সঠিকভাৱে কাম কৰিব পৰা হ'ব। যদিহে পদ্ধতিটো এনেদৰে সলনি কৰা হয় যেনেকৈ সংৰক্ষিত প্ৰাৰ্থীসকলক প্ৰথমে বিবেচনা কৰা হয় আৰু যোগ্যতাৰ ভিত্তিত নিজ নিজ শ্ৰেণীৰ সংৰক্ষিত আসনৰ বিপৰীতে নামভৰ্তি কৰা হয় তেন্তে

> তেওঁলোকে নিজৰ পছন্দৰ পাঠ্যক্ৰম আৰু কলেজ লাভ কৰিব পাৰিব কাৰণ তেওঁলোকৰ বাবে প্ৰতিটো পাঠ্যক্ৰম বা বিষয়ত ইতিমধ্যে আসন সংৰক্ষিত হৈ আছে। সেই বিশেষ শ্ৰেণীৰ বাকী থকা প্ৰাৰ্থীসকলে, যিসকলে তেওঁলোকৰ তুলনাত তলৰ স্থান লাভ কৰিও সংৰক্ষিত আসনৰ বাহিৰত নামভৰ্তিৰ বাবে যোগ্যতা অৰ্জন কৰে, মেধাৰ ভিত্তিত সাধাৰণ শাখাৰ মুকলি আসনৰ বাবে সাধাৰণ প্ৰাৰ্থীৰ সৈতে প্ৰতিযোগিতাত অৱতীৰ্ণ হ'ব পাৰে। স্বাভাৱিকতে তেওঁলোকক সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ তলত স্থান দিয়া হ'ব, কিন্তু যিহেতু তেওঁলোক সংৰক্ষণৰ দ্বাৰা লাভৱান হয় বা তেওঁলোকৰ যোগ্যতা কম, গতিকে এই স্থানৰ বিৰুদ্ধে তেওঁলোকে প্ৰতিবাদ কৰিব নোৱাৰে। একেদৰে সাধাৰণ মেধা তালিকাত নিম্ন স্থানৰ বাবে তেওঁলোকে নিজৰ পছন্দৰ পাঠ্যক্ৰম/মহাবিদ্যালয় নোপোৱাত আপত্তি কৰিব নোৱাৰে। এই পদ্ধতিয়ে নিশ্চিত কৰে যে মেধা আৰু পছন্দৰ ভিত্তিত পাঠ্যক্ৰম/মহাবিদ্যালয় নিৰ্বাচন আৰু নিযুক্তি দিয়াৰ নীতিক অৱজ্ঞা নকৰাকৈ সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীসকলৰ প্ৰয়োজনীয়তা ফলপ্ৰসূভাৱে পূৰণ কৰা হয়।"

(গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে)

উচ্চ ন্যায়ালয়ে নিজৰ উদ্দেশ্য স্পষ্টকৈ উদাহৰণেৰে বুজাই দিয়া নাই। যদি "সামঞ্জস্য কৰা (এডজাষ্টেড)"ৰ অৰ্থ হ'ল মাপকাঠী পূৰণ কৰা সকলো সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীক নামভৰ্তি কৰিব লাগিব, তেন্তে ইয়াৰ ফলত অসামঞ্জস্যপূৰ্ণ ফলাফল হ'ব পাৰে।

এটা পৰিস্থিতি বিবেচনা কৰোঁ, য'ত এটা বিশেষ সংৰক্ষিত শ্ৰেণীত x-খন আসন উপলব্ধ, কিন্তু নিৰ্দিষ্ট মাপকাঠীৰ ভিত্তিত x + ৫ জন প্ৰাৰ্থী আছে যিয়ে যোগ্যতা অৰ্জন কৰে, আৰু ইয়াৰ ভিতৰত শ্ৰেষ্ঠসকলেও মেধাৰ ভিত্তিত সাধাৰণ প্ৰাৰ্থী হিচাপে যোগ্যতা অৰ্জন কৰে। ২০ নং বিজ্ঞপ্তি অনুসৰি, সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীৰ সৈতে প্ৰথম প্ৰাৰ্থীক পছন্দৰ সুবিধা দিয়া হয়, কিন্তু তালিকাত তেওঁলোকৰ স্থান কম হোৱাৰ বাবে তেওঁলোকে শেষত তেওঁলোকৰ প্ৰাপ্য সংৰক্ষিত শ্ৰেণীত যিথিনি পাব পাৰিছিল তাতকৈ কম পছন্দৰ বিকল্প এটা লাভ কৰে। ফলত উপলব্ধ x খন আসন পূৰণ হ'ব

পাৰে, বাকী চাৰিজন যোগ্য প্ৰাৰ্থীয়ে আসনৰ অভাৱৰ বাবে নামভৰ্তি কৰিব নোৱাৰিব। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশ মানি চলিলে শীৰ্ষ প্ৰাৰ্থীৰ প্ৰতি অন্যায় ব্যৱহাৰ ৰোধ হ'ব আৰু সংবিধানৰ ১৪ আৰু ১৬ নং অনুচ্ছেদ উলংঘা কৰাৰ পৰা হাত সাৰিব। এই নিৰ্দেশনাৰ অধীনত সংৰক্ষিত আসনত মেধাৰ ভিত্তিত প্ৰথম x জন প্ৰাৰ্থীয়ে আসন লাভ কৰে যদিও বাকী পাঁচজন প্ৰাৰ্থীকো নিয়মীয়া প্ৰাৰ্থীৰ বাবে মুকলি আসনৰ বিপৰীতে স্থান দিয়াৰ প্ৰয়োজন। এই পাঁচজন প্ৰাৰ্থীয়ে সাধাৰণ যোগ্যতাৰ মাপকাঠী পূৰণ নকৰে, যাৰ ফলত যোগ্যতাৰ ভিত্তিত আসনৰ অধিকাৰী পাঁচজন সাধাৰণ প্ৰাৰ্থীক স্থানচ্যুত কৰা হয়।

কোনো এটা বছৰত, এনে প্ৰাৰ্থীৰ সংখ্যা বহু বেছি হ'ব পাৰে আৰু সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰস্তুত কৰা পদ্ধতিটোৱে বহু অসুবিধাৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে। পদ্ধতিটোৰ সমতাৰ নীতিৰ সৈতে মিল নাথাকিব। সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰস্তুত কৰা পদ্ধতিটো বাতিল কৰিব লাগিব।

কিন্তু যদিহে 'এডজাষ্টেড' শব্দটোৰ অৰ্থ আন সাধাৰণ মেধা তালিকাৰ প্ৰাৰ্থীক বিবেচনা কৰা বুলি ধৰা হয়, তেন্তে ইয়াৰ মূল্য বহুখিনি হ্ৰাস পাব। ওপৰৰ উদাহৰণ অনুসৰি, সাধাৰণ মাপকাঠী অনুসৰি পৰ্যাপ্ত নম্বৰ লাভ নকৰা সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ মাপকাঠীত যোগ্যতা অৰ্জন কৰা ৫ জন প্ৰাৰ্থীক সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ আসন একেবাৰেই দিব নোৱাৰি।

একে সময়তে ওপৰত উল্লেখ কৰা অনুসৰি ২০ নং চৰকাৰী বিজ্ঞপ্তিখনে ভালদৰে কাম কৰা নাই কাৰণ ই যিসকল প্ৰাৰ্থীৰ বাবে সুৰক্ষামূলক বৈষম্যৰ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধেহে কাম কৰে। ২০ নং বিজ্ঞপ্তিৰ উদ্দেশ্য সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীসকলক সংৰক্ষণৰ সম্পূৰ্ণ সুবিধা প্ৰদান কৰা। কিন্তু তেওঁলোকৰ মাজৰ মেধাৱীসকলক যিমানখিনিলৈকে সংৰক্ষণৰ নিয়মৰ অধীনত তেওঁলোকে লাভ কৰিব পৰা পছন্দৰ কলেজ আৰু বিষয়টোৰ পৰা বঞ্চিত কৰা হয়, সিমানখিনিলৈকে বিজ্ঞপ্তিখন স্থায়ী কৰিব নোৱাৰি। গতিকে সাধাৰণ প্ৰাৰ্থীৰ সৈতে যোগ্যতা অৰ্জন কৰা সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰ্থীয়ে কলেজ/প্ৰতিষ্ঠান আৰু বিষয় আবণ্টনৰ বাবে মেধা আৰু পছন্দৰ ভিত্তিত সাধাৰণ প্ৰাৰ্থী হিচাপে বিবেচিত হ'বলৈ সন্মতি দিলেহে এই বিজ্ঞপ্তি কাৰ্যকৰী হ'ব পাৰে।

আপীলকাৰীয়ে উত্থাপন কৰা দ্বিতীয়টো ভিত্তিত কোনো যোগ্যতা নাই। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এই পদ্ধতিয়ে ১৪ আৰু ১৬ নং অনুচ্ছেদ উলংঘা কৰি তলৰ স্থানত থকা সংৰক্ষিত শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ–ছাত্ৰীসকলক একেখন কলেজতে সোমাবলৈ বাধ্য কৰিব। আপীলকাৰীৰ আশংকা সম্পূৰ্ণ ভিত্তিহীন কাৰণ বিভিন্ন ছাত্ৰ–ছাত্ৰীৰ বাবে কলেজৰ লগতে বিষয়ৰ বাছনি সদায় বেলেগ বেলেগ হ'ব আৰু এই পাৰ্থক্য তালিকাৰ শেষত থকাসকলৰ বাবেও আৰু তেওঁলোকৰ শেষ পছন্দৰ ক্ষেত্ৰতো থাকিব। তদুপৰি এনে পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হ'লেও ১৪ৰ পৰা ১৬ নং অনুচ্ছেদ উলংঘা কৰা বুলি ক'ব নোৱাৰি। যিকোনো ক্ষেত্ৰতে ২০ নং চৰকাৰী বিজ্ঞপ্তিখনৰ কাৰ্য্যকলাপে পৰিস্থিতিটোক কোনোধৰণে সলনি নকৰে।

কিন্তু ৰায়দানৰ পূৰ্বৰ অংশত হোৱা আলোচনাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বিবাদিত ৰায়দানটো বাতিল কৰিব লাগিব আৰু ওপৰত উল্লেখ কৰা চৰ্তৰ অধীনত ২০ নং বিজ্ঞপ্তিখনৰ পৰিচালনা কাৰ্যকৰী কৰিব লাগিব। সেই অনুসৰি আবেদনসমূহ নিষ্পত্তি কৰা হয়। কোনো খৰচ বহন কৰিব নালাগে।

এছ.এল.পি.(দেৱানী) নং ৮১৭৪/১৯৯৫

অনুমতি প্ৰদান কৰা হয়।

চি.ডব্লিউ.জে.চি. নং ৯১১/৯৪–ৰ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ দিনাই দেৱানী লেখ ক্ষেত্ৰাধিকাৰ গোচৰ নং ২৫৮৬/১৯৯৪–ৰো, যাৰ পৰা এই আপীলৰ উদ্ভৱ হৈছে, সিদ্ধান্ত লোৱা হৈছিল।

এই গোচৰটো ১৯৯৩ চনৰ বাবে বিহাৰৰ এম.বি.বি.এছ. আৰু বি.ডি.এছ. পাঠ্যক্ৰমত নামভৰ্তিৰ সৈতে জড়িত। লেখ আবেদন বিচাৰাধীন অৱস্থাত থকাৰ সময়ত আন আবেদনকাৰীসকলে সকাহ পোৱাৰ বাবে ২ নং প্ৰতিবাদী ৰাজশ্ৰী শৰ্মা আছিল একমাত্ৰ আবেদনকাৰী। ৰাজশ্ৰীয়ে 'ছোৱালী' শাখাত নামভৰ্তিৰ বাবে আবেদন জনাইছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে ছোৱালীৰ বাবে ১৫টা পদ খালী আছিল আৰু তেওঁ ১৪ নম্বৰ স্থানত আছিল আৰু যিহেতু ২০ নং চাৰ্কুলাৰখনে সাধাৰণ মেধাৰ ভিত্তিত যোগ্যতা অৰ্জন কৰা প্ৰাৰ্থীসকলক সাধাৰণ প্ৰাৰ্থীৰ সৈতে নামভৰ্তিৰ বাবে অধিক অনুমতি দিয়ে, সেয়েহে তেওঁ নামভৰ্তিৰ অধিকাৰী। কম নম্বৰ পোৱা কোনো

ছোৱালীক ভৰ্তি কৰাৰ অভিযোগ উত্থাপন হোৱা নাছিল। নং প্ৰতিবাদীক কোনো কলেজত নামভৰ্তি কৰিব পাৰি নেকি- এই সন্দৰ্ভত উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই পৰিস্থিতিত গুৰুতৰ সন্দেহ প্ৰকাশ কৰিছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে পুনৰ কয় যে চি.ডব্লিউ.জে.চি. নং ৯১১/৯৪ আৰু সেই পৰ্যবেক্ষণৰ ভিত্তিত ২ নং প্ৰতিবাদীৰ গোচৰটো বিবেচনা কৰিবলৈ আৰু উপযুক্ত নিৰ্দেশনা জাৰি কৰিবলৈ আপীল কৰ্তৃপক্ষক নিৰ্দেশ দিয়ে।

২ নং প্ৰতিবাদীক ভৰ্তি কৰাৰ প্ৰশ্নটো এতিয়া অপ্ৰাসংগিক হৈ পৰিছে। কিন্তু ভৱিষ্যতে আবেদনৰ বাবে আমি মাত্ৰ ক'ব পাৰো যে ছোৱালীৰ বাবেও এনে নামভৰ্তি ১৯৯৫ চনৰ এছ এল পি নং ৮১৭৫-৭৮ত আমি পৰামৰ্শ দিয়া সূত্ৰ অনুসৰি কৰা হওক, অৰ্থাৎ সাধাৰণ প্ৰাৰ্থীৰ বাবে মেধা অনুসৰি যোগ্যতা অৰ্জন কৰা ছোৱালীক আসন আবণ্টনৰ উদ্দেশ্যে সাধাৰণ প্ৰাৰ্থী হিচাপে গণ্য কৰাৰ বিকল্প দিয়া হ'ব আৰু তেওঁলোকে ইচ্ছা কৰিলেহে ২০ নং বিজ্ঞপ্তি কাৰ্যকৰী হ'ব। এই ৰায়দানৰ ভিত্তিত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ পৰা প্ৰয়োজনীয় আৰু যিকোনো নিৰ্দেশনা বিচাৰিব পাৰিব। সেই অনুসৰি আপীলৰ নিষ্পত্তি কৰা হয়; কোনো খৰচ বহন কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই।

আপীল খাৰিজ কৰা হ'ল।

অনুবাদক- মায়াশ্ৰী মহন্ত, জ্যেষ্ঠ অনুবাদক, অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ’ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়নৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বিবেচিত হ’ব।“